

Handläggare
Anna Almén
Telefon: 08-50835821**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 oktober 2026

Yttrande över remiss av betänkandet **Parallella samhällsstrukturer (SOU 2026:53)**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 2026/679

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av remissen

Kommunstyrelsen har remitterat Socialdepartementets betänkande *Parallella samhällsstrukturer – ett kunskapsunderlag för förbättrad integration och minskat utanförskap (SOU 2026:53)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Utredningen har haft i uppdrag att analysera orsaker, konsekvenser och förekomst av parallella samhällsstrukturer samt föreslå åtgärder som stärker samhällets förmåga att motverka sådana strukturer.

I betänkandet betonas att det saknas en vedertagen definition av begreppet parallella samhällsstrukturer. Det beskrivs som en sammanvägd problematik, snarare än en enskild företeelse. Utredningen utgår från att det handlar om parallella normsystem och maktstrukturer som negativt påverkar individers möjligheter att använda sina grundläggande fri- och rättigheter eller att följa de skyldigheter som gäller i det svenska samhället.

Betänkandet är främst ett kunskapsunderlag men innehåller även ett brett åtgärdspaket som berör flera politikområden, däribland integration, arbetsmarknad, utbildning, socialtjänst och brottsförebyggande arbete såväl på nationell som regional och lokal nivå. Utredningens föreslagna åtgärder delas in i fem övergripande inriktningar:

- öka kunskapen om parallella samhällsstrukturer och stärk styrningen och uppföljningen
- förbättra integrationen och öka jämställdheten
- stärk det förebyggande och främjande arbetet för barn och unga

- minska segregationen och stärk områden där utanförskapet är stort
- stärk samhällets motståndskraft

Utredningen föreslår bland annat att länsstyrelserna ska få ett utökat uppdrag att stödja kommunerna i arbetet mot parallella samhällsstrukturer, att målgruppen för integrationspolitiska insatser breddas, att kunskapen om negativ social kontroll och dess påverkan på arbetsmarknadsetablering stärks, att kommunernas uppsökande arbete utvecklas och att en nationell kartläggning av kommunernas förebyggande arbete genomförs. Vidare föreslås skärpt tillsyn av skolväsendets demokrati- och värdegrundsarbete samt prioriterade insatser för korrekt samhällsinformation i områden med stort utanförskap.

Beredning

Ärendet har beretts inom staben för strategi och samordning vid arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter

Sammanfattning av synpunkter

Arbetsmarknadsförvaltningen lämnar endast synpunkter på de förslag i betänkandet som berör nämndens sakområden. Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker följande förslag i betänkandet som bedöms beröra nämnden:

- Utöka stödet till kommunerna i arbetet mot parallella samhällsstrukturer (11.2)
- Utöka målgruppen för integrationspolitiska insatser (11.3.1)
- Öka kunskapen om hur negativ social kontroll påverkar arbetsmarknadsetablering (11.3.2)
- Stärk kommunernas uppsökande arbete (11.3.3)
- Kartlägg kommunernas förebyggande och främjande arbete (11.3.4)
- Formalisera samverkan om förebyggande arbete (11.4.1)
- Stärk skolväsendets demokrati- och värdegrundsarbete (11.4.2)
- Prioritera korrekt samhällsinformation i områden med stort utanförskap (11.4.3)

Övriga förslag till åtgärder lämnas utan synpunkter.

Ställningstaganden

Arbetsmarknadsförvaltningen tillstyrker de förslag som bedöms beröra nämndens sakområden:

- Utöka stödet till kommunerna i arbetet mot parallella samhällsstrukturer (11.2)
- Utöka målgruppen för integrationspolitiska insatser (11.3.1)
- Öka kunskapen om hur negativ social kontroll påverkar arbetsmarknadsetablering (11.3.2)
- Stärk kommunernas uppsökande arbete (11.3.3)
- Kartlägg kommunernas förebyggande och främjande arbete (11.3.4)
- Formalisera samverkan om förebyggande arbete (11.4.1)
- Stärk skolväsendets demokrati- och värdegrundsarbete (11.4.2)
- Prioritera korrekt samhällsinformation i områden med stort utanförskap (11.4.3)

Förvaltningen konstaterar samtidigt att utredningens främsta syfte har varit att ta fram ett kunskapsunderlag och att de aktuella åtgärdsförslagen är på en övergripande nivå samt att det i flera fall är svårt att avgöra vad förslagen konkret skulle innebära.

Arbetsmarknadsförvaltningen lämnar följande synpunkter på förslagen:

Utvöka målgruppen för integrationspolitiska insatser (11.3.1)

I betänkandet föreslås att målgruppen för de integrationspolitiska insatserna ska utökas i syfte att fler ska kunna ta del av dem. Behoven i gruppen kvinnor som beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning lyfts särskilt fram.

En statlig utredning (SOU 2023:24) har även tidigare föreslagit att målgruppen för etableringsprogrammet utvidgas till att omfatta nyanlända kvinnor och män som invandrat av familjeskäl, alltså anhöriginvandrare. Det förslaget delas av utredningen. Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på att målgruppen för etableringsprogrammet skulle utvidgas. I övrigt är det i betänkandets förslag inte klarlagt vilka integrationspolitiska insatser som avses. Förvaltningen vill poängtera att en utvidgning av målgruppen för integrationspolitiska insatser förutsätter tydlighet kring vilka insatser som avses och vilken samhällsaktör som har ansvar för att tydligare kunna ta ställning till konsekvenser.

En annan tidigare utredning (SOU 2025:55) har till exempel föreslagit att fler ska ta del av samhällsorienteringen. Arbetsmarknadsförvaltningens erfarenhet att det är en utmaning att nå en utvidgad målgrupp i och med att kommunen saknar information om målgruppen. Förvaltningen framhåller därför att en utvidgning av målgruppen för integrationspolitiska insatser ofta förutsätter samverkan mellan flera myndigheter, för att fler individer ska nås av information om insatserna och att kommunerna får tillgång till målgruppsdata för att kunna genomföra sitt uppdrag.

Det finns ett stort behov av utökad samverkan mellan kommuner och myndigheter då utmaningarna är tvärsektoriella och ofta förutsätter informationsdelning och parallella insatser.

Stärk kommunernas uppsökande arbete (11.3.3)

Förslaget innebär att kommunerna i större utsträckning än i dag bör arbeta för att nå personer som inte själva söker information och stöd från samhället i enlighet med det uppsökande och motiverande ansvar som återfinns inom bland annat socialtjänst, vuxenutbildning och för skola. Även tillsynen över kommunernas uppsökande och motiverande ansvar föreslås stärkas.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedriver ett omfattande uppsökande arbete i syfte att nå och erbjuda stöd till vissa målgrupper i utsatt ställning på arbetsmarknaden samt för att motivera till studier. Förvaltningen instämmer i vikten av ett aktivt uppsökande arbete för att nå individer som inte själva söker information eller stöd av samhället. Uppsökande arbete är resurskrävande eftersom det förutsätter personliga möten, kontinuerlig relationsskapande verksamhet och fungerande informationsflöden mellan myndigheter.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer därför att ett stärkt uppsökande arbete förutsätter:

- tydlig ansvarsfördelning mellan statliga och kommunala aktörer,
- förbättrad möjlighet till informationsöverföring mellan myndigheter,
- långsiktiga resurser för att möjliggöra personliga möten och uppsökande insatser i praktiken.

Kartlägg kommunernas förebyggande och främjande arbete (11.3.4)

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att en nationell kartläggning som bidrar till ett förbättrat, mer likvärdigt och kunskapsbaserat förebyggande och främjande arbete för barn och unga bör samordnas med befintliga uppföljningar, exempelvis Socialstyrelsens uppföljning av det förebyggande arbetet enligt socialtjänstlagen (2025:400). Detta för att undvika parallella system och säkerställa en likvärdig nationell struktur.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Amanda Broman
Avdelningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remissen Parallella samhällsstrukturer (SOU 2026:53)